
Porównanie wysokości prowizji i opłat związanych z rozliczeniami pieniężnymi w złotych w polskim sektorze bankowym w okresie grudzień 2012 r. – czerwiec 2013 r.

**Porównanie wysokości prowizji
i opłat związanych z rozliczeniami
pieniężnymi w złotych
w polskim sektorze bankowym
w okresie grudzień 2012 r. – czerwiec 2013 r.**

Wprowadzenie

Materiał poniższy, przygotowywany przez Departament Systemu Płatniczego cyklicznie, w odstępach półrocznych od 2005 r., dotyczy problematyki opłat i prowizji najbardziej istotnych z punktu widzenia rozliczeń pieniężnych w złotych w polskim sektorze bankowym, w zakresie płatności detalicznych dla osób fizycznych. Zgodnie z przyjętym w 2005 r. założeniem, do analizy wybrane zostały konta, które spośród ofert danego banku wydają się najbardziej standardowe. Większość analizowanych banków poza kontem wybranym do niniejszego opracowania, oferuje również inne rachunki bankowe o różnej funkcjonalności, kierowane do poszczególnych segmentów klientów, niekiedy na bardziej preferencyjnych warunkach (tj. tańsze), co pozwala klientowi na swobodę wyboru konta najlepiej dostosowanego do jego potrzeb, a niekiedy rachunki droższe, co wynika z poszerzonego w stosunku do standardowego zakresu usług świadczonych w ramach konta. Ze względu jednak na porównywalność danych, jak i na ograniczony zakres analizy w związku z przyjętą zasadą uwzględniania w analizie tylko standardowego typu rachunku bankowego, oferty takie nie są w niej uwzględnione.

Niniejsze opracowanie zawiera analizę wysokości prowizji i opłat pobieranych przez polskie banki z tytułu realizacji płatności w złotych w czerwcu 2013 r., porównanie otrzymanych danych z grudniem 2012 r. oraz wskazanie tendencji zmian średnich cen ważonych dla poszczególnych produktów bankowych w okresie od 2005 r.

Obecna analiza prezentuje dane o 21 bankach, tj. w stosunku do poprzedniego materiału bez oferty Polbank EFG SA, w związku z decyzją z dnia 31 grudnia 2012 r. o połączeniu tego Oddziału z Raiffeisen Bank Polska SA, i bez oferty Kredyt Banku SA, w związku z decyzją z dnia 4 stycznia 2013 r. o połączeniu tego banku z Bankiem Zachodnim WBK SA. Jednakże w obu załącznikach – poglądowo – pozostawiono dane dotyczące prezentowanych produktów z oferty Polbank EFG SA i Kredyt Banku SA bez uwzględniania ich do wyliczenia średnich.

Kolejnymi elementami przedstawianej analizy są:

- porównanie opłat za wpłaty gotówkowe w bankach z opłatami za podobne usługi na Poczcie Polskiej oraz u wybranych większych pośredników finansowych,
- porównanie opłat obowiązujących przy wysyłaniu krajowych przekazów pieniężnych za pośrednictwem Poczty Polskiej oraz firm Western Union i MoneyGram, które uznajemy za najbardziej reprezentatywne dla tej usługi finansowej.

1. Wysokość opłat i prowizji za podstawowe usługi rozliczeniowe w wybranych bankach

Dla potrzeb niniejszego opracowania, na podstawie ogólnie dostępnych informacji (m.in. ze stron internetowych banków) zostały zebrane dane o wysokości podstawowych rodzajów prowizji

i opłat bankowych dla grupy 21 banków. Wśród wybranych banków znajdują się największe banki sieciowe i kilka mniejszych, co pozwala uznać uzyskane rezultaty za reprezentatywne dla całego sektora bankowego¹. W tabeli dołączonej do niniejszego materiału (Załącznik nr 1) uwzględniono i porównano opłaty pobierane za prowadzenie rachunku, przekazanie środków pieniężnych w formie gotówkowej lub bezgotówkowej (w ramach najbardziej popularnego rachunku dla klientów indywidualnych). Aby wyjaśnić, w jaki sposób banki próbują wpływać na zachowania klientów, wskazano również wysokość opłat za realizację poleceń przelewu w zależności od sposobu komunikowania się klienta z bankiem, a ponadto przedstawiono wysokość opłat za realizację zleceń stałych (są szczególnym rodzajem przelewu) oraz poleceń zapłaty.

W wyniku porównania danych z grudnia 2012 r. z danymi z czerwca 2013 r. można sformułować następujące spostrzeżenia:

- było to dość stabilne półrocze, jeśli chodzi o decyzje cenowe w analizowanej grupie banków,
- w jednym banku miała miejsce obniżka opłaty za prowadzenie rachunku,
- w jednym banku miała miejsce zmiana oferty w zakresie konta internetowego, tj. wprowadzono nowy rodzaj rachunku internetowego,
- w jednym banku miała miejsce podwyżka opłaty za użytkowanie karty debetowej od rachunku internetowego uwarunkowana wartością transakcji bezgotówkowych,
- w pozostałych bankach opłaty za prowadzenie rachunku bądź za użytkowanie karty nie zmieniły się,
- banki starają się nadal minimalizować potrzeby fizycznego kontaktu klienta z placówką banku i zachęcić klientów do korzystania z innych kanałów, takich jak telefon czy internet (np. BRE Bank SA przy koncie eKonto wprowadził dość wysoką opłatę za możliwość realizacji przelewu w Oddziale w wysokości 8 zł),
- banki kontynuują politykę skłaniania klientów do większej aktywności w zakresie bezgotówkowych form płatności (np. uzależniając odstąpienie od opłaty za użytkowanie karty wartością dokonanych transakcji bezgotówkowych tą kartą); w analizowanym okresie w jednym banku podniesiono wartość transakcji bezgotówkowych ze 100 zł do 200 zł,
- usługi takie, jak polecenie przelewu przez Internet, polecenie zapłaty czy zlecenie stałe pozostają nadal na poziomie najbardziej dla klienta atrakcyjnym cenowo. W analizowanym okresie nie wprowadzano zmian cenowych w zakresie tych usług.

Koncentrując się na grupie wybranych 21 banków, w odniesieniu do konkretnych analizowanych elementów, związanych z rozliczeniami pieniężnymi w ramach rachunku bankowego, poszczególne opłaty przedstawiają się następująco:

¹ Na dzień 30 czerwca 2013 r. suma bilansowa wszystkich banków komercyjnych wynosiła 1,31 bln zł (dane NBP). Udział 21 analizowanych banków w grupie wszystkich banków w zakresie sum bilansowych wyniósł 82,63%.

- Opłata za prowadzenie rachunku – średnia miesięczna opłata² za prowadzenie standardowego rachunku bankowego dla klientów detalicznych w polskich bankach w stosunku do poprzednio analizowanego okresu spadła o 6,34% i wyniosła 4,58 zł w stosunku do 4,89 zł z grudnia 2012 r. W grupie analizowanych banków miała miejsce jedna zmiana, mianowicie BRE Bank S.A. (Multibank), jako jedyny, obniżył opłatę za prowadzenie rachunku z 9,50 zł do 5 zł, warunkując jej wysokość poziomem wpływów na rachunek.³
- Opłata za realizację polecenia przelewu w oddziale – średnia opłata w czerwcu 2013 r. wynosiła 5,71 zł i w stosunku do grudnia 2012 r. (5,77 zł) obniżyła się o 1,04%.
- Opłata za realizację przelewu przez telefon – średnia opłata w czerwcu 2013 r. wyniosła 2,87 zł i jest zbliżona do poziomu z grudnia 2012 r. (2,85 zł).
- Opłata za realizację przelewu za pośrednictwem Internetu – średnia opłata pozostała na prawie niezmiennym poziomie i wynosi 0,26 zł (w grudniu 2012 r. wynosiła 0,29 zł). Ze względu na niski koszt jest to najbardziej preferowany przez banki kanał obsługi klienta, dzięki czemu większość z nich oferuje bezpłatną realizację transakcji za pomocą Internetu.
- Opłata za realizację polecenia zapłaty – średnia opłata za czerwiec 2013 r. wyniosła 0,46 zł i była bliska średniej za grudzień 2012 r., która wynosiła 0,44 zł.
- Opłata za realizację zlecenia stałego – średnia opłata w czerwcu 2013 r. dla tej usługi wyniosła 0,57 zł, podczas gdy poziom opłaty w grudniu 2012 r. to 0,60 zł.
- Opłaty za usługi wymienione w punktach 2-6 pozostają w zasadzie na niezmiennym poziomie, ulegając minimalnym wahaniom. Nie jest to jednak spowodowane decyzjami cenowymi banków, a jedynie nieuwzględnieniem w obecnej analizie rachunku Kredyt Bank S.A. z uwagi na jego połączenie z Bankiem Zachodnim WBK S.A.
- Opłaty za realizację wpłaty gotówkowej na rachunek w innym banku – w przypadku tej usługi można stwierdzić, że średnie pozostały na bardzo zbliżonym poziomie w porównaniu do poprzednio analizowanego okresu. Średnia cena tej usługi wyniosła min. 13,07 zł, maks. 0,73% kwoty wpłaty (w grudniu 2012 r. wynosiła ona min. 13,53 zł, maks. 0,74% kwoty wpłaty). Niewielki spadek średniej nie jest spowodowany decyzjami cenowymi banków, a jedynie nieuwzględnieniem w obecnej analizie Kredyt Banku SA. W przypadku tej usługi tylko w części banków istnieje możliwość dokonywania wpłat gotówkowych przez osoby nieposiadające rachunku w tym banku na rachunek w innym banku. Obecnie w grupie 21 analizowanych banków usługę taką proponuje 14 banków.
- Opłata za prowadzenie konta internetowego – banki oferują klientom w ramach tzw. bankowości internetowej (elektronicznej) klasyczne konta internetowe (czyli takie,

² Prezentowane w tym rozdziale średnie ceny usług bankowych są średnimi arytmetycznymi z opłat w poszczególnych bankach.

³ Opłata za MultiKonto ja/my z taryfą Active wynosi 5,00 zł, jeżeli suma wpływów na rachunek (z wyłączeniem przelewów z rachunków oszczędnościowych, MultiMaxa, zapadających lokat, wypłat kredytów) wynosi min. 2 000 zł (badane w miesiącu kalendarzowym poprzedzającym miesiąc, w którym nastąpiło pobranie opłaty za prowadzenie rachunku). Dotychczasowa opłata w wysokości 9,50 zł obowiązuje dla umów zawartych do dnia 25.03.2013 r. Dla umów zawartych od dnia 26.03.2013 r. obowiązuje opłata w wysokości 9,00 zł.

w których kontakt z bankiem odbywa się wyłącznie z wykorzystaniem ww. kanału komunikacji) lub umożliwiają klientowi, w ramach klasycznego rachunku typu ROR, składanie dyspozycji przez Internet. Za prowadzenie konta internetowego banki nie pobierają opłat, a realizacja przelewów tym kanałem często jest bezpłatna lub jej koszt jest minimalny. W bieżącej analizie, co przedstawia Załącznik nr 1, uwzględniono siedem kont. Tylko Inteligo jest klasycznym kontem internetowym, natomiast CitiOne Direct, ING Direct, Lubię to konto!, pakiet online oraz Comfort Direct umożliwiają klientom dodatkowo złożenie przelewu w oddziale. W marcu 2013 r. do tej grupy dołączyło eKonto w BRE Banku (mBank), przy czym złożenie przelewu w Oddziale jest płatne i wynosi 8 zł. BRE Bank SA (mBank), jako jedyny z analizowanych banków wprowadził zmiany do oferty, mianowicie od 30.04.2013 r. zaoferował – oprócz dotychczasowego eKonta - nowy rodzaj eKonta z dostępem do bezpro wizyjnych wypłat we wszystkich bankomatach w kraju o nazwie „eKonto z darmowymi bankomatami”. Konto z tym pakietem jest oferowane bezpłatnie, natomiast karta debetowa może być darmowa lub kosztować 7 zł miesięcznie.

2. Wysokość opłat i prowizji związanych z obsługą kart debetowych

Do materiału została dołączona także tabela, w której uwzględniono i porównano stosowane przez polskie banki opłaty związane z wydaniem i obsługą kart debetowych (Załącznik nr 2). Opłaty te dotyczą w szczególności: wydania lub użytkowania karty debetowej, wypłaty gotówki z użyciem karty debetowej w bankomatach (własnych, innych sieci w kraju i za granicą) oraz usługi cash back.

Karta debetowa jest bezgotówkowym instrumentem rozliczeń pieniężnych, wydawanym posiadaczowi z zasady po podpisaniu przez niego umowy rachunku bankowego i umowy o użytkowanie karty. Rozliczenie transakcji dokonanej za pomocą karty debetowej jest przeprowadzane natychmiast po otrzymaniu przez bank informacji o jej przeprowadzeniu, przy czym księgowo obciążenie rachunku następuje w dacie waluty wykorzystania karty. Karta debetowa służy nie tylko do realizowania transakcji bezgotówkowych (zawsze do wysokości wolnych środków na rachunku bankowym), ale i do wypłaty gotówki z bankomatu. Podstawowe opłaty związane z użytkowaniem karty debetowej kształtują się następująco:

- opłata za wydanie – obecnie żaden z 21 analizowanych banków nie pobiera opłaty za wydanie karty,
- opłata za użytkowanie karty – do niedawna opłata ta była dość zróżnicowana zarówno pod względem kwotowym, jak i sposobu jej pobierania. Niektóre banki stosowały roczny system opłat, a pozostałe miesięczny. Obecnie żaden z analizowanych banków nie pobiera opłaty rocznej, stosowana jest opłata miesięczna. W analizowanej grupie znajdują się także banki, które nie pobierają ww. opłat (Bank DnB Nord Polska SA oraz BNP Paribas Bank Polska SA).

- Opłaty miesięczne za użytkowanie karty wahają się w przedziale od 1,50 zł do 7 zł. Średnia opłata w czerwcu 2013 r. wynosiła 3,81 zł i była na bardzo zbliżonym poziomie, jak w poprzednim analizowanym okresie (3,72 zł).
- W pierwszym półroczu 2013 r. w analizowanej grupie nie było zmian cenowych w zakresie opłaty miesięcznej za użytkowanie karty do rachunku tradycyjnego. ING Bank Śląski S.A. podniósł kwotę transakcji bezgotówkowych dokonywanych kartą w ciągu miesiąca, uprawniającą do niepobierania opłaty miesięcznej za użytkowanie karty ze 100 zł do 200 zł. Zmiana w tym zakresie dotyczyła karty debetowej do konta internetowego w BRE Banku SA (mBank). Od 3.06.2013 r. wzrosła warunkowo z 2 zł do 4 zł miesięczna opłata za kartę debetową do klasycznego rachunku eKonto. Karta debetowa do klasycznego rachunku może być bezpłatna pod warunkiem realizacji przez klienta płatności bezgotówkowych o wartości 100 zł miesięcznie. Również w odniesieniu do nowego „eKonto z darmowymi bankomatami” karta debetowa może być darmowa lub kosztować 7 zł miesięcznie. Warunkiem zwolnienia z opłaty za kartę jest realizacja przez klienta transakcji bezgotówkowych o wartości 200 zł miesięcznie. Transakcje bezgotówkowe mogą zostać wykonane dowolną kartą debetową, kartą kredytową lub kilkoma innymi, będącymi w posiadaniu klienta. Zmiany te są kontynuacją przyjętej przez bank strategii premiowania klientów aktywnych.
- Większość banków kontynuuje praktykę polegającą na tym, że ustalona miesięczna opłata za kartę nie jest pobierana bądź jest zwracana w przypadku dokonania kartą w ciągu miesiąca określonej liczby (zwykle kilku) transakcji bezgotówkowych lub transakcji o wartości powyżej określonego przez bank limitu kwotowego (dokładny opis takich przypadków zawierają przypisy w Załączniku nr 2).
- opłaty za wypłatę gotówki z użyciem karty debetowej:
 - we własnych bankomatach – znacząca większość analizowanych banków nie pobiera opłaty za wypłatę gotówki z bankomatu, jeśli transakcja ta jest dokonywana we własnej sieci bankomatów danego banku lub w sieci współpracującej. Dwa banki ustaliły miesięczne limity bezpłatnej wypłaty gotówki. Bank Pocztowy SA umożliwia jedynie dwie bezpłatne wypłaty, a Raiffeisen Bank Polska SA – trzy. Pozostałe wypłaty w przypadku obu banków obciążone są opłatą w wysokości 4 zł.
 - w innych bankomatach w kraju – w tym przypadku opłatę pobiera większość (13 z 21) banków, a jej wysokość kształtuje się na podobnym poziomie, od 4,00 zł do 6,00 zł. Średnia opłata w czerwcu 2013 r. wyniosła 3,40 zł i tym samym pozostała na poziomie bliskim temu z grudnia 2012 r. (3,47 zł). W części analizowanych banków poziom tych opłat został ustalony jako procent wypłacanej kwoty i waha się w przedziale od 2% do 4,50%, przy czym dodatkowo określona została stawka minimalna w granicach od 4,00 zł do 6,00 zł.
 - w bankomatach za granicą – opłatę za tę usługę pobiera 20 z 21 badanych banków, chyba że klient skorzysta z bankomatu należącego do danej grupy bankowej. Opłaty tej

nie pobiera jedynie Alior Bank SA. Konstrukcja opłat jest analogiczna, jak w przypadku wypłat z krajowych bankomatów innych niż własne. Stawki kształtują się w przedziale od 4 zł do 4,50% wartości transakcji, przy czym zazwyczaj określona jest również górna granica kwotowa. Średnia minimalna stawka wynosi 7,97 zł, natomiast stawka maksymalna liczona procentem od wypłacanej kwoty waha się w przedziale od 2% do 4,50% (średnia 3,07%).

- opłaty za usługę cash back – jest to usługa, dzięki której klienci mogą wypłacać gotówkę przy okazji płacenia kartami debetowymi za zakupy w punktach handlowo-usługowych oznaczonych logo VISA cash back lub Maestro cash back, na terenie całego kraju. Warunkiem wypłaty gotówki jest jednoczesne dokonanie płatności bezgotówkowej – nie jest możliwa sama wypłata gotówki. Maksymalna kwota wypłaty wynosi 200 zł przy każdym dokonywanym zakupie, jednak gotówkę można pobierać wielokrotnie w ciągu jednego dnia. Wypłaty gotówki w punktach handlowych są znakomitym uzupełnieniem dostępu do gotówki za pomocą bankomatów.
- Wśród 21 analizowanych banków usługę cash back oferuje tylko 11 banków. Jest ona bezpłatna w 9 przypadkach, zaś dwa banki pobierają opłatę w następującej wysokości: Bank Gospodarki Żywnościowej SA – 0,50 zł oraz Bank Pekao SA – 0,99 zł.

3. Wysokość prowizji i opłat związanych z realizacją wpłaty gotówkowej na rachunek bankowy w instytucjach innych niż banki oraz opłat obowiązujących przy wysyłaniu krajowych przekazów pieniężnych

3.1. Wpłata gotówkowa na rachunek bankowy

Wpłata gotówkowa jest formą rozliczeń pieniężnych niewymagającą posiadania rachunku bankowego przez płatnika. Płatnik może zrealizować swoje zobowiązanie, wpłacając na rachunek bankowy odbiorcy gotówkę w różnych instytucjach, takich jak: banki, Poczta Polska czy też inne firmy zajmujące się pośrednictwem w takich wpłatach. Koszty tej operacji kształtują się różnie, w zależności od zarówno cennika stosowanego przez ww. podmioty, jak i rodzaju odbiorcy.

3.1.1. Poczta Polska SA

Przedsiębiorstwo to ma ustawowe uprawnienie do wykonywania niektórych czynności bankowych, spośród których najważniejszą i najpowszechniejszą jest przyjmowanie wpłat na rachunki bankowe. Ponadto Poczta Polska jest jednym z głównych akcjonariuszy Banku Pocztowego SA, który działa na terenie całego kraju i świadczy usługi finansowe w urzędach pocztowych oraz w placówkach własnych.

Poczta Polska SA przyjmuje i obsługuje następujące rodzaje wpłat na rachunki bankowe:

- wpłaty STANDARD – wpłaty na rachunek bankowy,

- wpłaty PLUS,
- wpłaty z tytułu składek ZUS,
- wpłaty z tytułu zobowiązań podatkowych na rzecz urzędów skarbowych.

Wpłaty na rachunki bankowe w oddziałach banków mających siedzibę na terenie kraju przyjmowane są w placówkach pocztowych w godzinach ich pracy oraz przez listonoszy obsługujących tereny wiejskie.

W placówkach pocztowych klient może dokonać wpłaty w złotych na rachunek bankowy bez ograniczeń kwotowych, natomiast za pośrednictwem listonoszy kwota wpłaty nie może być wyższa niż równowartość 120% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej za rok poprzedzający rok, w którym dokonano wpłaty (kwota ta w 2012 r. wyniosła 4 100 zł⁴).

Opłaty za wykonanie wpłaty na rachunek bankowy utrzymują się na niezmiennym poziomie w porównaniu do ostatnio analizowanego okresu, tj. grudnia 2012 r., i według cennika przedstawiają się następująco:

- wpłaty STANDARD – opłata wynosi 2,50 zł przy kwocie wpłaty do 1 000 zł lub 0,5% od kwoty wpłaty w wysokości powyżej 1 000 zł,
- wpłaty STANDARD na rzecz organizacji pożytku publicznego – opłata wynosi 1,00 zł,
- wpłaty STANDARD na rzecz Telekomunikacji Polskiej SA z tytułu opłat za usługi telekomunikacyjne – opłata wynosi 1,75 zł,
- wpłaty na rzecz ZUS z tytułu składek ubezpieczeniowych oraz z tytułu zobowiązań podatkowych na rzecz urzędów skarbowych – opłata wynosi 3,50 zł od wpłaty, bez względu na jej wysokość.

Ponadto funkcjonuje tzw. wpłata PLUS, tj. usługa polegająca na przyjmowaniu od klientów w placówkach pocztowych wpłat gotówkowych na rachunki bankowe odbiorców na podstawie umów określających indywidualne zasady obsługi tych wpłat lub pobierania opłat. Umowy te mogą być zawarte z odbiorcami wpłat lub z bankami prowadzącymi ich rachunki. W ramach tej usługi opłata za dokonanie wpłaty przez klienta nie jest pobierana lub pobierana jest w niższej stawce, niż wynika to z cennika wpłat i wypłat gotówkowych w Poczcie Polskiej SA.

Na dzień 30 czerwca 2013 r. funkcjonowały 364 umowy (wzrost z 216 w grudniu 2012 r.) z różnymi firmami – wierzycielami. Są to np. RWE Polska SA – opłata 1,75 zł, Multimedia Polska SA – opłata 1,79 zł, Tauron Polska Energia – opłata 1,77 zł, PGNiG – 2,00 zł.

Od początku 2013 r. do programu Wpłata Plus przystąpiło 148 klientów, w tym 129 jako klienci Banku Pocztowego oraz 19 jako klienci indywidualni. W pierwszym półroczu 2013 r., w ramach

⁴ Według danych Poczty Polskiej SA.

zawartych umów zostało zrealizowane 20,5 mln wpłat, a średnia opłata od wpłat dokonanych w ramach zawartych umów (wpłata PLUS) wynosiła 1,94 zł (w grudniu 2012 r. odpowiednio 7 mln wpłat i 1,97 zł)⁵.

3.1.2. Pośrednicy finansowi

W Polsce funkcjonują podmioty będące instytucjami płatniczymi, zwane dalej „pośrednikami finansowymi”, które w ramach prowadzonej działalności gospodarczej przyjmują od osób fizycznych środki pieniężne w gotówce w celu przekazania ich na rachunki bankowe tzw. masowych wierzycieli, tj. firm telekomunikacyjnych, zakładów energetycznych, gazowni, telewizji kablowych itp., z tytułu opłat o charakterze periodycznym za usługi świadczone przez tych wierzycieli⁶. Dla celów tego materiału wybrane zostały cztery podmioty, w których koszty opłacania comiesięcznych rachunków za prąd, gaz, czynsz, telefon itp. kształtują się następująco:

- TransKasa – sieć tych punktów jest nadzorowana przez Bank BPH SA, który daje gwarancję bezpieczeństwa i prawidłowości realizowanych w nich płatności. Zapłata rachunku odbywa się w następujący sposób: firma wystawcy przekazuje rachunek za swoje usługi płatnikowi, następnie klient przekazuje rachunek wraz z gotówką kasjerowi (punkty TransKasa znajdują się m.in. w salonikach Kolporter, sieciach handlowych, halach Makro Cash & Carry oraz w lokalnych spółdzielniach mieszkaniowych), który skanuje kod kreskowy. Dane identyfikujące płatność są weryfikowane w systemie bankowym; po pozytywnej weryfikacji płatność zostaje zaakceptowana, a na znak potwierdzenia drukowany jest paragon zawierający m.in. kod autoryzacyjny identyfikujący płatność oraz pozostałe szczegóły transakcji. Od tego momentu płatność jest kierowana do Banku BPH SA, a środki wpłacone przez klienta dotrą do wystawcy rachunku najpóźniej następnego dnia od zrealizowania płatności. Prowizja za opłacenie rachunku w sieci punktów TransKasa utrzymuje się na poziomie 1,95 zł⁷.
- Dodatkowo, na podstawie współpracy Banku BPH SA i spółki Polskie ePłatności, istnieje możliwość regulowania kartą VISA (od sierpnia 2010 r.) i kartą MasterCard (od marca 2011 r.) opłat za masowe płatności za pośrednictwem placówek TransKasa.
- Drobne Rachunki – usługa ta jest oferowana w sieci sklepów „Żabka”, obecnie przy współpracy z Bankiem Pekao SA (w związku z usługą „Wygodne rachunki” znajdującą się w ofercie banku). Bezpieczeństwo transakcji gwarantowane jest przez Generali Towarzystwo Ubezpieczeń SA. W ramach tej usługi dodatkowo klientom oferowana jest Karta Identyfikacji Klienta (KIK), która po prawidłowym wypełnieniu formularza pozwala na skrócenie czasu realizacji płatności, gdyż identyfikacja klienta następuje po zeskanowaniu kodu kreskowego z karty. Opłata za realizację rachunku, dokonywana

⁵ Według danych Poczty Polskiej SA.

⁶ Płatności dokonywane w celu realizacji opłat z tytułu usług świadczonych przez masowych wierzycieli, np. za telefon, energię, gaz czy telewizję kablową, są w notatce nazywane „płatnościami masowymi”.

⁷ http://www.bph.pl/pl/klienci_indywidualni/rozliczenia/transkasa,

w formie gotówkowej i za pomocą karty płatniczej (usługa dostępna od czerwca 2011 r.)⁸, utrzymuje się na tym samym poziomie w stosunku do ostatnio analizowanego okresu, tj. grudnia 2012 r., i wynosi 1,89 zł za rachunki do kwoty 500 zł, natomiast 0,4% za każdy rachunek powyżej 500 zł⁹ (w wybranych sklepach wysokość opłaty może się różnić).

- **Moje Rachunki** – uczestnikami sieci VIATM – Moje Rachunki są firmy wystawiające rachunki, z którymi firma Bill Bird, operator tej sieci, zawarła umowy o współpracy, co gwarantuje bezpieczeństwo transakcji i przepływ środków finansowych. Prowizje za realizację rachunków są zróżnicowane w zależności od rodzaju opłacanej usługi (telefon, gaz, telewizja itp.), a także rodzaju odbiorcy płatności i wahają się – podobnie jak w grudniu 2012 r. – średnio w przedziale od 0,99 zł do 1,99 zł¹⁰. Przy rachunkach o wartości powyżej 1 000 zł, poza prowizją ustaloną dla poszczególnych podmiotów, pobierana jest dodatkowa opłata transakcyjna w wysokości 0,3% wartości wpłaty. Warto jednak zaznaczyć, że dodatkowa opłata nie dotyczy odbiorców (Netia, WIK Opole, 4 Life Direct, Fortum, PAH, WOŚP, Sferia oraz MasterCard), dodatkowa prowizja wynosi 0 zł.
- **FotoKasa** – nowy system stworzony przez Bank Handlowy w Warszawie SA w zastępstwie zlikwidowanego 29 lutego 2012 r. systemu UniKasa. FotoKasa umożliwia opłacanie rachunków przez skanowanie kodów 2D. Płatność może zostać zrealizowana za pomocą telefonu komórkowego, bezpłatnie zarówno z konta osobistego, jak i z rachunku karty kredytowej klienta w ramach bankowości internetowej Citi Mobile, dostępnej wyłącznie dla klientów Banku Handlowego SA. W przypadku realizowania płatności w ramach FotoKasy w oddziale lub przy pomocy doradcy prowizje naliczane są zgodnie z Taryfą opłat i prowizji, a ich wysokość zależy od rodzaju konta klienta.

Tabela 1. Zestawienie średnich opłat za realizację płatności masowych

Poczta Polska SA	1,75 – 2,50 zł, powyżej 1 000 zł – 0,5% (1,94 zł dla wpłat PLUS)
Trans Kasa	do 1,95 zł
Drobne Rachunki	średnio 1,89 zł, powyżej 500 zł – 0,4%
VIA – Moje Rachunki	Od 0,99 zł do 1,99 zł
FotoKasa¹¹	0 zł (tylko poprzez Citi Mobile)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych na stronach internetowych Poczty Polskiej SA i pośredników finansowych.

⁸ <http://www.zabka.pl/pl/uslugi/platnosc-karta-za-rachunki,6>

⁹ <http://www.zabka.pl/pl/uslugi/drobne-rachunki,4>

¹⁰ <http://www.billbird.pl/cennik,17.html>

¹¹ Dostępna tylko dla klientów posiadających rachunek w Banku Handlowym SA.

3.2. Przekaz pieniężny

Funkcjonująca na rynku usługa przekazu pieniężnego, polegająca na pośredniczeniu w przekazaniu gotówki pomiędzy wpłacającym a odbiorcą, jest świadczona głównie przez Poczta Polską SA oraz następujące firmy: Western Union i MoneyGram.

3.2.1. Poczta Polska SA

■ Przekazy pocztowe w obrocie krajowym

Poza opisaną już usługą wpłaty na rachunki bankowe jedną z podstawowych czynności Poczty jest wykonywanie przekazów pocztowych. Przekazy pieniężne można nadawać w każdej placówce pocztowej, a na terenach wiejskich lub o rozproszonej zabudowie – również u listonosza. Usługa ta jest świadczona dla klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych. Kwota przekazu pocztowego nadawanego w urzędzie pocztowym nie jest ograniczona. Natomiast listonosz może przyjąć przekaz wyłącznie do kwoty nieprzekraczającej granicznej wartości przekazu pocztowego (kwota ta obecnie wynosi 4 100 zł). Przekaz pocztowy doręczany jest w ciągu 3-4 dni roboczych po dniu nadania. Opłata za przekazy pocztowe w obrocie krajowym wynosi 1% przekazywanej kwoty plus 5,20 zł, a za potwierdzenie odbioru dodatkowo naliczana jest opłata w wysokości 1,90 zł.

Od stycznia 2012 r. Poczta Polska SA umożliwiła swoim klientom nadawanie przekazów pocztowych w obrocie krajowym również za pośrednictwem Internetu. Klient na stronie internetowej Poczty Polskiej SA może nadać przekazy pocztowe w obrocie krajowym, jak również monitorować stan realizacji usługi. Koszt usługi realizowanej drogą internetową jest taki sam, jak koszt usługi w placówce pocztowej, czyli wynosi 1% wartości przekazywanej kwoty plus 5,20 zł

■ Przekazy pocztowe w obrocie zagranicznym

Poczta Polska SA świadczy również usługę przekazu zagranicznego, która polega na przekazywaniu płatności za granicę zarówno na adres zamieszkania odbiorcy, jak i na jego rachunek bankowy. Z usługi zagranicznego przekazu pocztowego można skorzystać w każdym urzędzie pocztowym na terenie całego kraju. Obecnie istnieje możliwość przekazania płatności do ponad 30 krajów na świecie¹².

Opłata za nadanie przekazu zagranicznego uległa zmianie od 15.05.2013 r. i obecnie wynosi 1% kwoty przekazu plus 23,00 zł. Dotychczasowe opłaty miały charakter progowy i wynosiły:

- do kwoty 500 zł – opłata 13,00 zł,
- do kwoty 1 000 zł – opłata 20,00 zł,

¹² www.poczta-polska.pl/zagraniczny-przekaz-pocztowy/

- ponad 1 000 zł za każde kolejne 100 zł lub jego część – dodatkowo opłata 1,00 zł.

Usługa przekazu zagranicznego świadczona przez Poczta Polska SA obejmuje również wypłatę przekazów nadanych za granicą do Polski. Przekazy te mogą być nadane:

- na adres zamieszkania adresata – przekaz gotówkowy,
- na rachunek bankowy adresata – pod warunkiem, że instytucja przyjmująca wpłatę oferuje taki sposób przekazu.

Przekazy gotówkowe wypłacane są przez polskie urzędy pocztowe w miejscu zamieszkania adresata w złotych. Przeliczenie waluty na złote następuje według kursu kupna dewiz banku, z którego usług w zakresie rozliczeń zagranicznych korzysta Poczta Polska SA. Przekaz kierowany na rachunek bankowy realizowany jest w walucie, w jakiej został nadany.

- Ekspres pieniężny – POCZTOWE ZLECENIE WYPŁATY (EP-PZW)

Poczta Polska SA realizuje usługę umowną w obrocie krajowym Ekspres Pieniężny – Pocztove Zlecenie Wypłaty polegającą na przekazywaniu za pomocą sieci teleinformatycznych lub innych środków łączności zlecenia wypłaty określonej kwoty pieniężnej. Usługa wykonywana jest od 16.06.2013 r. w trzech rodzajach, dotychczas były to warianty:

- Ekspres Pieniężny „na teraz” – wypłata w dowolnym urzędzie pocztowym na terenie kraju po upływie 10 minut od czasu nadania,
- Ekspres Pieniężny „na dziś” – doręczenie pod wskazany adres w ciągu 6 godzin od czasu nadania,
- Ekspres Pieniężny „na jutro” – doręczenie pod wskazany adres w następnym dniu roboczym po dniu nadania.

Usługa EP-PZW jest świadczona przez wszystkie urzędy pocztowe oraz przez stronę internetową Poczty Polskiej. Nadanie EP-PZW w urzędzie pocztowym następuje na podstawie pisemnego lub ustnego zlecenia. Wysokość kwoty nadania EP-PZW nie podlega ograniczeniu.

EP „na teraz” wypłacany jest wyłącznie adresatowi w dowolnym urzędzie pocztowym na podstawie Unikalnego Identyfikatora EP-PZW podawanego przez adresata.

EP-PZW „na dziś” i „na jutro” jest doręczany pod wskazany adres. Usługa umożliwia klientom sprawdzanie stanu realizacji EP-PZW w dowolnym urzędzie pocztowym lub przez stronę internetową Poczty Polskiej.

Opłata za świadczenie usługi EP-PZW uiszczana jest przy nadaniu lub przelewem w przypadku nadania przez Internet i wynosi:

- Ekspres Pieniężny „na teraz” – 1% od wartości przekazywanych środków plus opłata 14,00 zł

- Ekspres Pieniężny „na dziś” – 1% od wartości przekazywanych środków plus opłata 35,00 zł
- Ekspres Pieniężny „na jutro” – opłata 12,00 zł + 1% od wartości przekazywanych środków

3.2.2. Western Union FSI

- Western Union FSI jest amerykańską firmą notowaną na nowojorskiej giełdzie papierów wartościowych i światowym liderem na rynku szybkich przekazów pieniężnych. Swoim klientom oferuje około 500.000 placówek zlokalizowanych w 200 krajach na całym świecie. Największą sieć przedstawicieli Western Union w Polsce tworzą następujące podmioty: Bank Pekao SA, od lipca 2012 r. PKO Bank Polski SA oraz inne współpracujące z bankiem firmy. Międzynarodowe Przekazy Pieniężne Western Union są przeznaczone tylko dla osób fizycznych. W większości krajów przekazy są realizowane w walucie danego kraju, przy czym niektóre kraje mogą dodatkowo wprowadzić możliwość obsługi transakcji w innej walucie. Na przykład w Polsce wpłaty i wypłaty realizowane są w złotych lub w USD. Opłaty za przekazy pobierane są w całości od nadawców i wyłącznie w złotych. Kwota jednorazowego przekazu wysłanego z Polski wynosi maksymalnie 7 500 USD lub równowartość w złotych. Przekazy odbierane w Polsce (nadane za granicą) nie mają ograniczeń kwotowych. Usługa Western Union obejmuje również przekazy krajowe, które realizowane są na podstawie standardów określonych dla Międzynarodowych Przekazów Pieniężnych Western Union, przy czym walutą obowiązującą przy wpłatach i wypłatach realizowanych w Polsce jest wyłącznie złoty¹³. Opłaty obowiązujące przy wysyłaniu krajowych przekazów są zróżnicowane w zależności od wysokości przekazywanej kwoty. W analizowanym okresie miały miejsce zmiany w zakresie opłat, mianowicie wprowadzono dwa dodatkowe progi kwotowe i cenowe, tj. próg od kwoty 150,01 do 300,00 zł z opłatą 20,00 zł i próg od kwoty 500,01 do 1 000,00 z opłatą 30,00 zł. Opłaty z czerwca 2013 r. kształtują się następująco:

 - od kwoty 1 zł do 150,00 zł – opłata wynosi 10,00 zł,
 - od kwoty 150,01 do 300,00 zł – opłata wynosi 20,00 zł
 - od kwoty 300,01 do 500,00 zł – opłata wynosi 25,00 zł,
 - od kwoty 500,01 do 1 000,00 – opłata wynosi 30,00 zł,
 - od kwoty 1 000,01 do kwoty 2 000,00 zł – opłata wynosi 40,00 zł,
 - od kwoty 2 000,01 do kwoty 3 000,00 – opłata wynosi 55,00 zł,
 - od kwoty 3 000,01 – opłata wynosi 2% kwoty przekazu + 3,00 zł.

¹³ http://www.westernunion.com.pl/viewpage.php?page_id=7

Wprowadzono też usługę dodatkową polegającą na „Dołączeniu wiadomości do przekazu”, która jest bezpłatna.

3.2.3. MoneyGram

MoneyGram jest firmą świadczącą usługi w dziedzinie ogólnoswiatowych przekazów pieniężnych, w oparciu o sieć 300 000 lokalnych agentów w ponad 197 krajach i regionach. W Polsce z usług MoneyGram można skorzystać w oddziałach BGŻ SA, Banku Pocztowego SA, Banku Polskiej Spółdzielczości SA, International Currency Exchange oraz w każdym punkcie oznaczonym logo „Moje Przekazy”. MoneyGram nie stosuje jednolitej tabeli prowizji i opłat. Do wyliczenia wysokości opłaty za przekaz pieniężny wykonany w placówkach MoneyGram każdorazowo podaje się kraj oraz kwotę transferu. Poza opłatami za przekaz pobieranymi przy transakcji może obowiązywać kurs walutowy ustalony przez MoneyGram lub jego agentów¹⁴. Przykładowe opłaty za realizację przekazów pieniężnych przedstawiają się następująco:

- przekaz pieniężny w kwocie 100 zł na terenie Polski – opłata 8 zł,
- przekaz pieniężny w kwocie 100 zł z Polski do Francji – opłata 25 zł,
- przekaz pieniężny w kwocie 100 euro z Francji do Polski – opłata 13 euro (wcześniej 10 euro),
- przekaz pieniężny w kwocie 100 zł z Polski do Wielkiej Brytanii – opłata 25 zł,
- przekaz pieniężny w kwocie 100 funtów z Wielkiej Brytanii do Polski – opłata 5,99 funta¹⁵.

Tabela 2. Zestawienie opłat za realizację przekazu pieniężnego

	Obrót krajowy	Obrót zagraniczny
Poczta Polska SA	5,20 zł + 1% np. przekaz na 100 zł – opłata 6,20 zł	1% kwoty przekazu +23 zł np. przekaz na 100 zł – opłata 24 zł
Western Union*	np. 100 zł – opłata 10,00 zł	np. przekaz 100 zł do Francji – 30,00 zł np. przekaz 100 zł do Francji – opłata 25,00 zł
Money Gram**	np. 100 zł – opłata 8,00 zł	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych na stronach internetowych Poczty Polskiej SA, Western Union i MoneyGram.

* Tabela opłat Western Union dla przekazu zagranicznego zróżnicowana jest w zależności od kraju i kwoty.

** MoneyGram nie stosuje jednolitej taryfy opłat i prowizji. Do wyliczenia kwoty każdorazowo podaje się kraj i kwotę przekazu.

¹⁴ <http://www.moneygram.com/MGI/PL/PL/Market/Market.htm?CC=PL&LC=PL>

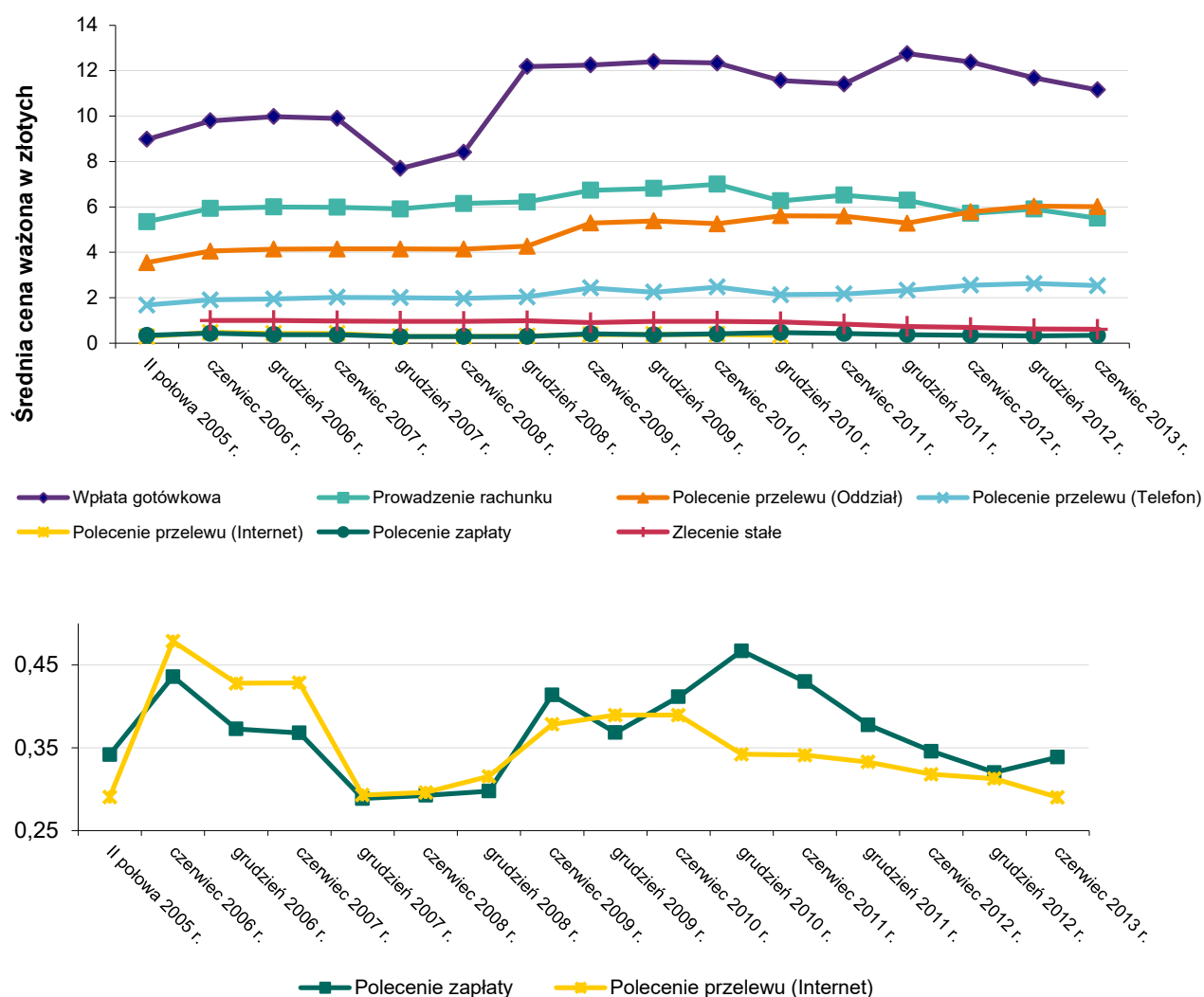
¹⁵ <https://www.moneygram.com/wps/portal/moneygramonline/home/estimator?LC=pl-PL>

4. Tendencje zmian średnich cen ważonych poszczególnych badanych produktów bankowych w okresie od 2005 r.

Porównanie średnich cen ważonych poszczególnych badanych produktów bankowych w okresie od II połowy 2005 r., tj. od momentu rozpoczęcia analiz ww. cen przez DSP, do czerwca 2013 r. prezentuje wykres nr 1. Zastosowano w nim średnią ważoną, gdzie tzw. wagą jest pozycja banku na rynku mierzona wielkością jego sumy bilansowej. Dzięki takiemu założeniu uzyskana średnia zbliża się najbardziej do cen poszczególnych produktów w bankach o największym udziale w rynku. Na wykresie nr 1 widać zmiany średnich cen spowodowane decyzjami o podwyżkach lub obniżkach największych banków, podczas gdy takie same lub nawet większe ruchy cenowe dokonywane przez mniejsze banki pozostają na wykresie prawie niezauważalne.

Na przestrzeni analizowanych lat wyraźnie widoczna jest różnica między ceną najwyższą, odnoszącą się do produktów opartych na obsłudze manualnej (wpłata gotówkowa i polecenie przelewu złożone w oddziale), a cenami niższymi, odnoszącymi się do produktów preferowanych przez banki, tj. przelewu składanego przez Internet i polecenia zapłaty. Potwierdza to stosowaną dotychczas politykę banków, zachęcającą klientów do stosowania najmniej pracochłonnych z punktu widzenia banków i umożliwiających jak największą automatyzację kanałów komunikacji.

Wykres 0.1. Tendencje zmian średnich ważonych poszczególnych produktów bankowych w okresie od II połowy 2005 r. do czerwca 2013 r.

Wykres nr 1 jest odzwierciedleniem danych obejmujących grupę banków poddawanych analizie w poszczególnych okresach, tj. do czerwca 2010 r. 15 banków, od grudnia 2010 r. grupę 20 banków, w czerwcu 2012 r. grupę 23 banków, w grudniu 2012 r. grupę 22 banków (bez Polbank EFG SA, w związku z połączeniem z Raiffeisen Bank Polska SA, które nastąpiło w dniu 31 grudnia 2012 r.), w czerwcu 2013 r. grupę 21 banków (bez Kredyt Banku SA, w związku z połączeniem z Bankiem Zachodnim WBK SA, które nastąpiło w dniu 4 stycznia 2013 r.).

Przechodząc do analizy poszczególnych średnich ważonych usług, można stwierdzić, że:

- Wpłata gotówkowa – w II półroczu 2007 r. nastąpił gwałtowny spadek krzywej obrazującej średnią ważoną cenę za realizację tej usługi (na wykresie odzwierciedlono minimalną opłatę za taką usługę); został on spowodowany przyjęciem przez Bank Polska Kasa Opieki SA niższych cen za usługi bankowe w przejętych przez ten bank oddziałach Banku BPH

SA. W ciągu 2008 r. nastąpił niewielki wzrost krzywej, który został wywołany podwyżką ceny tej usługi w Powszechnej Kasie Oszczędności Banku Polskim SA i powrotem w II połowie 2008 r. przez Bank Polska Kasa Opieki SA do strategii cenowej sprzed podziału Banku BPH SA i połączenia jego części z Bankiem Polska Kasa Opieki SA. W grudniu 2010 r. krzywa odzwierciedlająca zmiany opłat za realizację wpłaty gotówkowej była w trendzie spadkowym, który nie wynikał jednak z obniżek cen tej usługi, ale z poszerzenia grupy analizowanych banków o pięć nowych podmiotów. Po zanotowanym w grudniu 2011 r. wzroście krzywej, wynikającym ze znaczącego podniesienia przez PKO BP SA ceny minimalnej za realizację tej usługi z 10 zł do 20 zł, w czerwcu 2012 r. krzywa wróciła do trendu spadkowego mimo wprowadzonej przez Krakowski Bank Spółdzielczy podwyżki w cenie minimalnej z 2 zł do 3 zł. W grudniu 2012 r., nie nastąpiły żadne zmiany cenowe, jedynie miała miejsce zmiana oferty Banku Gospodarki Żywnościowej SA, polegająca na wycofaniu z oferty usługi „wpłata gotówkowa osób trzecich na rachunki w innych bankach”. W analizowanym okresie również nie było zmian cenowych, jedynie wpływ miało połączenie Kredyt Banku SA z Bankiem Zachodnim WBK SA. Średnia ważona cena minimalna wpłaty gotówkowej nadal pozostaje na najwyższym poziomie spośród badanych produktów bankowych i w czerwcu 2013 r. wyniosła 11,16 zł (w grudniu 2012 r. wynosiła 11,68 zł).

- prowadzenie rachunku bankowego – krzywa obrazująca średnią ważoną cenę za prowadzenie rachunku bankowego od grudnia 2007 r. do czerwca 2010 r. powoli, ale systematycznie rosła. Od czerwca do grudnia 2010 r. nastąpił dość duży spadek, wynikający przede wszystkim z rozszerzenia analizowanej grupy banków o pięć nowych. Później nastąpił krótkookresowy wzrost, wynikający z podwyżek dokonanych przez BZ WBK SA, Kredyt Bank SA oraz EFG Eurobank Ergasias SA Oddział w Polsce. W drugiej połowie 2011 r. oraz I połowie 2012 r. zanotowano nieznaczny, ale utrzymujący się spadek, na który w grudniu 2011 r. wpływ miała przede wszystkim decyzja Deutsche Banku PBC SA o rezygnacji z pobierania opłaty za prowadzenie rachunku (w czerwcu 2011 r. było to 8 zł). W II półroczu 2012 r. dość liczne zmiany cenowe i ofertowe, w szczególności następujących czterech banków: ING Bank Śląski SA, Alior Bank SA, Bank Gospodarki Żywnościowej SA, Bank Ochrony Środowiska SA, spowodowały wzrost krzywej. W aktualnym okresie miała miejsce jedna obniżka ceny za prowadzenie rachunku w BRE Banku SA (MultiBank) z 9,50 zł do 5 zł oraz połączenie Kredyt Banku SA z Bankiem Zachodnim WBK SA., co odwróciło kierunek. Średnia ważona spadła do 5,50 zł (w stosunku do 5,91 zł w grudniu 2012 r.).
- polecenie przelewu zlecane w oddziale – krzywa obrazująca średnią ważoną dla tej usługi utrzymuje się na tym samym poziomie. W czerwcu 2012 r. wzrost był spowodowany podwyżkami dokonanymi przez cztery banki, co w rezultacie ustaliło średnią na poziomie 5,78 zł. Natomiast w grudniu 2012 r. średnia dla tej usługi wzrosła do 6,03 zł, co było wynikiem istotnej podwyżki dokonanej przez Deutsche Bank Polska SA oraz Bank Gospodarki Żywnościowej SA. W analizowanym okresie nie było żadnych zmian cenowych i średnia dla tej usługi wyniosła w czerwcu 2013 r. 6,01 zł.

- w zakresie opłat za polecenie przelewu przez telefon krzywa obrazująca tę usługę posiada lekki trend spadkowy, wracając do poziomu sprzed roku (w czerwcu 2012 r. odnotowano 2,55 zł). W II półroczu 2012 r. w związku z podwyżką dokonaną przez Bank Gospodarki Żywnościowej SA. średnia ważona wyniosła 2,62 zł, aktualnie wynosi ona 2,53 zł.
- w badanym okresie krzywa obrazująca średnią cenę ważoną za realizację polecenia przelewu przez Internet utrzymała się na zbliżonym poziomie, z lekką tendencją spadkową. Średnia cena ważona ww. instrumentu w grudniu 2012 r. wyniosła 0,31 zł, aktualnie wynosi 0,29 zł.
- utrzymująca się w ramach krzywej polecenia zapłaty od czterech badanych okresów tendencja spadkowa uległa zatrzymaniu. W czerwcu 2013 r. średnia ustaliła się na poziomie 0,34 zł (grudzień 2012 r. – 0,32 zł). W analizowanym okresie nie było żadnych zmian cenowych, jedynie wpływ na wysokości cen miało połączenie Kredyt Banku SA z Bankiem Zachodnim WBK SA.
- krzywa zlecenia stałego obrazuje w ostatnim analizowanym okresie tendencję spadkową, ale nie jest to, jak wyżej, wynik zmian wysokości opłat stosowanych przez poszczególne banki, a jedynie związane jest to z wycofaniem z obecnej analizy konta Kredyt Banku SA. Uwzględniając powyższą zmianę, średnia wyniosła 0,61 zł (w stosunku do 0,63 zł z grudnia 2012 r.).

5. Podsumowanie

Pierwsza połowa 2013 r. była dość stabilnym okresem, w którym nie było znaczących zmian w polityce cenowej prezentowanych banków.

Z 21 banków poddanych analizie, jedynie 4 banki wprowadziły jakiejkolwiek zmiany w taryfach opłat i prowizji w zakresie badanych produktów. Ponadto, Kredyt Bank SA, dotychczas uwzględniany w półrocznych analizach, z dniem 4 stycznia 2013 r. stał się częścią Banku Zachodniego WBK SA i w związku z tym w niniejszym opracowaniu dane na temat tego banku są prezentowane wyłącznie historycznie.

Komentując nieliczne zmiany dokonane przez banki w okresie styczeń – czerwiec 2013 r., należy stwierdzić, że:

- w zakresie prowadzenia rachunku tradycyjnego miała miejsce jedna obniżka ceny zastosowana przez BRE Bank SA (MultiBank), polegająca na obniżeniu opłaty za prowadzenie rachunku z 9,50 zł do 5 zł, warunkowana wysokością wpływów na rachunek. Mimo prezentowania w taryfach opłat i prowizji niektórych banków informacji, że miesięczny koszt prowadzenia danego konta wynosi 0 zł, tylko w przypadku 5 z 21 badanych banków usługa ta rzeczywiście jest nieobciążona opłatami w sposób bezwarunkowy. W przypadku pozostałych banków są ustalone wprost miesięczne opłaty lub warunki, których spełnienie przez klienta decyduje o tym, czy opłata zostanie naliczona, czy nie.

- W przypadku konta internetowego miały miejsce dwie zmiany wprowadzone przez BRE Bank SA (mBank), polegające na:
- zaferowaniu klientom nowego rodzaju eKonta z dostępem do bezprowizyjnych wypłat we wszystkich bankomatach w kraju o nazwie „eKonto z darmowymi bankomatami” oraz
- umożliwieniu posiadaczom klasycznego eKonta złożenia odpłatnie polecenia przelewu w Oddziale. Wysokość opłaty ustalono na poziomie 8 zł.
- Analizą objęto sześć kont internetowych. Można stwierdzić, że banki prowadzą podobną politykę cenową, polegającą na udostępnianiu konta internetowego klientowi bez dodatkowych miesięcznych opłat i z możliwością dokonywania bezpłatnych transakcji w ramach bankowości internetowej (polecenie przelewu, polecenie zapłaty, zlecenie stałe). Pozostałe usługi, związane z fizycznym kontaktem klienta z placówką (jeśli w ramach danego konta jest to możliwe), są odpłatne, a ceny zazwyczaj kształtują się na wysokim poziomie. Nieco odmiennie wygląda sytuacja z kontem internetowym Lubię to! Konto (wcześniejsza nazwa Sezam Direct) Banku BPH SA. Bank oferuje klientom tego konta bezpłatne prowadzenie rachunku i użytkowanie oraz bezpłatną realizację poleceń przelewu przez Internet. Natomiast pozostałe usługi, w tym również zwyczajowo bezpłatne zlecenie stałe i polecenie zapłaty, w tym przypadku są odpłatne. Natomiast w przypadku wszystkich analizowanych kont internetowych, w sytuacji gdy taki dostęp jest możliwy, usługa realizacji polecenia przelewu składanego w oddziale i przez telefon odbywa się odpłatnie.
- Wysokość opłat związanych z pozostałymi usługami, tj. wpłatą gotówkową, realizacją przelewu za pomocą telefonu i Internetu, realizacją polecenia zapłaty i zlecenia stałego, znajdujących się w taryfach opłat i prowizji poszczególnych 21 banków, pozostała na tym samym poziomie w porównaniu do poprzedniego okresu, tj. grudnia 2012 r., a niewielkie zmiany w poziomie średnich tych usług wynikają jedynie z nieuwzględnienia w analizie za czerwiec 2013 r. oferty Kredyt Banku SA.
- W zakresie opłat związanych z użytkowaniem karty debetowej ostatni okres był w miarę stabilny i banki nie wprowadziły zmian cenowych w zakresie opłaty miesięcznej za użytkowanie karty do rachunku tradycyjnego. Zmiana w tym zakresie dotyczyła rachunku internetowego i polegała na podniesieniu miesięcznej opłaty z 2 zł do 4 zł za kartę debetową do konta internetowego w BRE Banku SA (mBank), przy czym wartość transakcji bezgotówkowych uprawniająca do zwolnienia z opłaty za kartę pozostała na niezmiennym poziomie i wynosi 100 zł miesięcznie. Również w odniesieniu do nowego „eKonta z darmowymi bankomatami” karta debetowa może być darmowa lub kosztować 7 zł miesięcznie. Warunkiem zwolnienia z opłaty za kartę jest realizacja przez klienta transakcji bezgotówkowych o wartości 200 zł miesięcznie. Z grupy obecnie analizowanych 21 banków, żaden nie pobiera opłaty rocznej, a dwa nie pobierają również opłat miesięcznych (Bank DnB NOR Polska SA oraz BNP Paribas Bank Polska SA). Pozostałe banki utrzymują opłaty w przedziale 1,50 zł – 7 zł, z których część uwarunkowana jest liczbą bądź wartością transakcji dokonanych nimi w danym miesiącu

kalendaryzowym. W odniesieniu do analizowanej grupy banków w ostatnim okresie miały miejsce 3 zmiany warunków dodatkowych:

- w ING Banku Śląskim S.A. miesięczna opłata za kartę w wysokości 7 zł jest pobierana, jeżeli nie dokonano transakcji bezgotówkowych na kwotę min. 200 zł (wcześniej było 100 zł) w okresie miesiąca liczonego od 29 dnia każdego miesiąca do 28 dnia kolejnego miesiąca,
- w BRE Bank S.A. (MultiBank) w przypadku transakcji bezgotówkowych i wypłat gotówki, dokonanych w walucie innej niż waluta rozliczeniowa, MultiBank pobiera dodatkowo prowizję za przewalutowanie transakcji w wysokości do 3% (wcześniej było do 2%) wartości transakcji,
- w Deutsche Bank PBC S.A. została przywrócona bezprowizyjna wypłata gotówki w bankomatach DB PBC S.A. oraz w sieci bankomatów grupy Deutsche Bank na świecie, Bank of America (Stany Zjednoczone), Scotiabank (Kanada, Chile, Meksyk), BNP Paribas (Francja), Westpac (Australia, Nowa Zelandia), Barclays (Wielka Brytania, Kenia, Mauritius, Tanzania, Zimbabwe) oraz w sieci bankomatów EURONET na terenie Polski.

Odnosnie do wypłaty gotówki z użyciem karty debetowej, banki co do zasady nie pobierają opłat za korzystanie z sieci bankomatów własnego banku lub, w przypadku ich braku, w innej wskazanej przez wystawcę karty sieci bankomatów (Euronet, Cash4You, eCard). Natomiast za korzystanie z innej niż wskazane sieci bankomatów lub za wypłatę gotówki w bankomacie za granicą pobierane są opłaty według taryfikatora obowiązującego w danym banku (w pierwszym przypadku średnia opłata minimalna wynosiła 3,40 zł, maksymalna 2,80%, zaś w drugim przypadku odpowiednio 7,97 zł i 3,07% plus koszty przeliczenia transakcji walutowych na złote). Warto jednak zwrócić uwagę, że klienci banków: PKO BP SA, Banku Handlowego w Warszawie SA, ING Banku Śląskiego SA, BZ WBK SA, BRE Banku SA, Alior Banku SA oraz Nordea Bank Polska SA mają możliwość wypłat gotówki ze wszystkich bankomatów w kraju bezpłatnie. Ponadto Alior Bank SA oferuje również wypłaty gotówki z bankomatów za granicą bezpłatnie.

Generalnie, w przypadku kart utrzymuje się praktyka łączenia wysokości opłaty za użytkowanie karty z aktywnością klienta, np. zwrot opłaty lub niepobranie opłaty w kolejnym miesiącu przy dokonaniu ustalonej minimalnej liczby transakcji bezgotówkowych lub transakcji na określoną kwotę. Ma to miejsce w przypadku kart wydawanych przez następujące banki: ING Bank Śląski SA, Bank BPH SA, Bank Polska Kasa Opieki SA, BRE Bank SA (mBank), Deutsche Bank PBC SA, Bank Gospodarki Żywnościowej SA, Getin Noble Bank SA.

Usługą umożliwiającą dokonanie wypłaty niewielkiej kwoty (do 200 zł) jest cash back. Z usługi tej można skorzystać w wyznaczonych punktach handlowo-usługowych na terenie całego kraju, przez co dostęp do środków na koncie staje się łatwiejszy. Usługę tę oferuje 11 banków, większość bezpłatnie, natomiast Bank Gospodarki Żywnościowej SA utrzymuje opłatę

w wysokości 0,50 zł, a Bank Pekao SA – 0,99 zł. W analizowanym okresie nie było zmian cenowych w zakresie tej usługi. Usługa ta, mimo wysokiej atrakcyjności cenowej w porównaniu z przeciętnym kosztem wypłaty z obcego bankomatu, wciąż jest jeszcze rzadko wykorzystywana.

Jak przedstawiono w niniejszym materiale, wpłata gotówkowa na rachunek bankowy może być zrealizowana zarówno w bankach (średnia cena wynosi min. 13,07 zł, maks. 0,73%), na poczcie (średnia opłata waha się od 1,75 do 2,50 zł), jak i u pośredników finansowych (opłata waha się w przedziale od 0,99 zł do 1,99 zł). Tego typu transakcje dotyczą przede wszystkim comiesięcznych należności wobec tzw. masowych wierzycieli, a ich koszt kształtuje się różnie w zależności od podmiotu przyjmującego wpłatę, jak i rodzaju odbiorcy płatności.

Z punktu widzenia osoby wpłacającej usługą zbliżoną do wpłaty gotówkowej jest przekaz pieniężny. Usługa ta nie wymaga od wpłacającego ani od odbiorcy posiadania rachunku bankowego i w obrocie krajowym świadczona jest głównie przez Poczta Polska, natomiast w obrocie międzynarodowym w szczególności przez różne firmy, z których najbardziej znane to Western Union i MoneyGram. W analizowanym okresie 2 firmy, tj. Poczta Polska i Western Union, wprowadziły zmiany cenowe polegające na:

- w przypadku Poczty Polskiej, za nadanie przekazu pocztowego w obrocie zagranicznym, dotychczasowy progowy charakter opłat zastąpiono opłatą od wartości przekazu w wysokości 1% plus opłata stała w kwocie 23,00 zł,
- w przypadku Western Union, gdzie opłaty obowiązujące przy wysyłaniu krajowych przekazów są zróżnicowane w zależności od wysokości przekazywanej kwoty, wprowadzono dwa dodatkowe progi kwotowe i cenowe, tj. próg od kwoty 150,01 do 300,00 zł – z opłatą 20,00 zł i próg od kwoty 500,01 do 1 000,00 zł – z opłatą 30,00 zł oraz wprowadzono usługę dodatkową polegającą na „Dołączeniu wiadomości do przekazu”, która jest bezpłatna.

Nadal aktualnym stwierdzeniem jest wniosek z poprzedniej analizy, który wskazuje, że aktywność i sposób komunikacji klienta z bankiem mają coraz większe znaczenie dla wysokości ponoszonych przez niego opłat związanych z prowadzeniem rachunku czy używaniem karty debetowej. Klient, który preferuje płatność gotówką oraz kontakt bezpośredni z bankiem ponosi wyższe opłaty z tytułu korzystania z produktów bankowych w porównaniu z klientem, który jest bardziej otwarty na nowoczesne produkty i usługi bankowe, w szczególności na bankowość elektroniczną. Ponadto wskazać należy, że w I półroczu 2013 r. brak większych zmian w wysokości prowizji i opłat od usług związanych z rozliczeniami pieniężnymi świadczy o tym, że w tym okresie nie odzwierciedliły się jeszcze zapowiadane od pewnego czasu przez banki, w związku z planowaną ustawową obniżką opłat interchange, decyzje w sprawie podwyższenia

provizji i opłat od różnych usług związanych z kartami płatniczymi lub podwyższenia limitów lub parametrów warunkujących dotąd brak pobrania prowizji lub opłaty za świadczoną usługę.

www.nbp.pl

